

UCHWAŁA NR XVI/147/2020
RADY POWIATU WYSOKOMAZOWIECKIEGO

z dnia 26 maja 2020 r.

**w sprawie przyjęcia aktualizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Powiecie Wysokomazowieckim na lata 2017 – 2025”**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2019 r. poz. 511, poz. 1571 i poz. 1815) oraz art. 16b i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1507, poz. 1622, poz. 1690, poz. 1818 i poz. 2473) uchwala się, co następuje:

§ 1. W załączniku do uchwały Nr XX/175/2016 Rady Powiatu Wysokomazowieckiego z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wysokomazowieckim na lata 2017 – 2025”, wprowadza się następujące zmiany:

- 1) W Rozdziale „III.2 Harmonogram realizacji zadań na lata 2017-2019” otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszej uchwały wraz z analizą obszarów społecznych.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Dorota Łapiak

Załącznik do

Uchwały Nr XVI/147/2020
Rady Powiatu
Wysokomazowieckiego z dnia
26 maja 2020 r.

AKTUALIZACJA
„STRATEGII ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE WYSOKOMAZOWIECKIM
NA LATA 2017 – 2025”

WYSOKIE MAZOWIECKIE, 2020

WSTĘP DO AKTUALIZACJI

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zgodnie z art. 112 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej jest koordynatorem realizacji strategii. Monitorowanie i ewaluacja zapisów strategicznych polega na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych, czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych.

Ocena założeń w strategii jest prowadzona na podstawie danych statystycznych, informacji własnych, materiałów sprawozdawczych i innych dostępnych źródeł przekazanych do koordynatora strategii od realizatorów merytorycznych poszczególnych celów, instytucji pomocy społecznych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów.

Zgodnie z zapisami monitoringu i sposobu aktualizacji (rozdział III pkt 3) dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wysokomazowieckim na lata 2017-2025, system aktualizacji jest prowadzony, co najmniej raz na trzy lata, zgodnie z planowym harmonogramem. Koordynator Strategii zbiera informację od realizatorów i sporządza sprawozdanie. Działanie to pozwala na korektę harmonogramu, weryfikację kierunków działania oraz celów strategicznych.

Według art. 16 b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej powiat opracowuje strategię rozwiązywania problemów społecznych, zawierającą w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Aktualizacja Strategii na lata 2020-2022 zawiera, więc analizę tendencji i prognoz zmian społecznych powiatu (zgodnie z art. 16b powyższej ustawy) opracowanych na podstawie sprawozdania z realizacji harmonogramu Strategii, OZPS (oceny zasobów pomocy społecznej) z lat 2017-2019 sporządzanych przez PCPR w Wysokim Mazowieckiem.

AKTUALIZACJA DANYCH STRATEGICZNYCH – TENDECJE I PROGNOZY

Z informacji demograficznych z lat 2017-2019 wynika, że liczba ludności powiatu systematycznie maleje. Na koniec grudnia 2019 roku powiat wysokomazowiecki liczył ogółem: 57 787 mieszkańców.

Tabela 1: Liczba mieszkańców powiatu wysokomazowieckiego

Rok	Ogólna liczby mieszkańców	Kobiety	Mężczyźni
2017	58 452	29 107	29 345
2018	58 239	29 009	29 230
2019	57 787	28 791	28 996
Tendencja	spadek o 665 osób	spadek o 316	spadek o 349

Średni wiek mieszkańców wynosi 41,4 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa podlaskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w powiecie wynosi 22%, produkcyjnym 60%, zaś jedynie 18% to osoby do 18 roku życia.

Prognozowana liczba mieszkańców powiatu wysokomazowieckiego¹ w 2050 roku ulegnie znacznemu spadkowi i wynosić będzie 43 676, z czego 21 431 to kobiety, a 22 245 mężczyźni, tempo spadku będzie coraz większe.

Głównym czynnikiem powodującym spadek ilości mieszkańców jest zjawisko migracji wewnętrznych i zagranicznych, które jest stale ujemne. Najwyższe saldo migracji w powiecie dotyczyło roku 2018, kiedy wynosiło -5,1 na 1000 mieszkańców (dla porównania w województwie -1,7).

¹ https://www.polskawliczbach.pl/powiat_wysokomazowiecki

Dodatni przyrost naturalny utrzymuje się jedynie w miastach: Wysokie Mazowieckie i Ciechanowiec, jedyna gmina z dodatnim przyrostem to Kulesze Kościelne.

Przewidywane są również niekorzystne zmiany w strukturze wieku ludności:

- starzenie się całego społeczeństwa (w 2019 już 22% stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym),
- starzenie się zasobów siły roboczej,
- zmniejszenie liczby osób w wieku produkcyjnym w ogólnej populacji ludności,
- wzrost współczynnika obciążenia demograficznego, zwłaszcza grupą wieku poprodukcyjnego. Wzrósł on na przestrzeni lat do 35 osób na 100 pracujących w wieku 19-60/65. Dla porównania w roku 2013 było to 31 osób, w 2017 już 34 osoby.

Z informacji uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Wysokim Mazowieckiem wynika, że liczba bezrobotnych w powiecie wysokomazowieckim powoli, ale regularnie spada i na dzień 31.12.2019r. wynosiła 1 545 osób. Stopa bezrobocia w powiecie w 2019 roku liczona jako procentowy udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności zawodowo czynnej kształtowała się na poziomie 5,7% i była jedną z trzech najniższych w województwie podlaskim (powiat bielski – 4,5%, powiat suwalski – 3,9%).

Tabela 2: Liczba osób pozostających bez pracy w powiecie

Rok	Liczba bezrobotnych	Długotrwale bezrobotni, bez prawa do zasiłku	% w stosunku do ogólnej liczby	z prawem do zasiłku	% w stosunku do ogólnej liczby
2017	1608	947	59%	132	8%
2018	1567	886	56%	135	9%
2019	1545	877	57%	130	8%
Tendencja	spadek o 63 osoby	spadek o 70 osób		liczba utrzymuje się	

Grupami w niekorzystanej sytuacji na rynku pozostają długotrwale bezrobotni, bez prawa do zasiłku, którzy stanowią największy procent wśród pozostających bez pracy (57-59%). Inne grupy to osoby młode 25-34 oraz niepełnosprawne. W planowanym harmonogramie na lata 2020-2022 wykorzystano te informacje w stosunku do działań powiatu skierowanych do tych grup potrzebujących wsparcia.

TENDENCJE WŚRÓD OSÓB/RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY

Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia PCPR w roku 2019 miała tendencję wzrostową, szczegółowo:

w 2017 r. – z pomocy PCPR skorzystało 3 027 osób,

w 2018 r. – 2 940 osób,

w 2019 r. - skorzystało 3 365 osób.

Obszary trudności osób i rodzin, wymagających wsparcia i zgłaszających się do powiatu obrazuje poniższe zestawienie liczbowe spraw prowadzonych w powiecie wysokomazowieckim w latach 2017-2019.

Tabela 3: Liczba wydanych decyzji przez PCPR

Rok	wspieranie rodziny i pieczy zastępczej	pomoc społeczna	dom pomocy społecznej	Niepełnosprawność wsparcie PFRON	liczba orzeczeń w sprawie stopnia niepeł.	liczba orzeczeń - dzieci do 16 r. życia
2017	130	86	77	535	640	122
2018	177	50	47	494	622	102
2019	128	62	61	484	769	108

Największy obszar pomocowy powiatu to działania ukierunkowane na osoby, rodziny z niepełnoprawnością i związane z ich funkcjonowaniem minimalizowanie barier, likwidacja trudności, orzekanie, zabezpieczanie potrzeb, w tym rehabilitacji.

Kolejnym dużym obszarem wpierania rodzin przez powiat jest piecza zastępcza, m.in. tworzenie rodzin, szkolenia, wsparcie i koordynacja współpracy z rodzinami zastępczymi, placówkami, prowadzenie poradnictwa. Analizując dane o liczbie dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych należy wskazać, że w latach 2017-2019 pozostają one na podobnym poziomie:

w roku 2019 w 34 rodzinach zastępczych umieszczonych było **58 dzieci**,

w 2018 roku **52 dzieci**,

zaś w 2017 roku w 31 rodzinach - **56 dzieci**.

Liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej w 2019 roku wynosiła 4 dzieci, w roku 2018 – 6 dzieci, natomiast w 2017 – 8 dzieci.

Liczba rodzin zastępczych systematycznie wzrasta z 31 w 2017 do 34 w 2019 roku, jednak w tej liczbie znajdują się jedynie 2 rodziny zawodowe.

Należy podejmować działania regulujące sytuację prawną dzieci, skierowane na powrót dzieci do rodziców biologicznych oraz utworzenie nowych rodzin zawodowych.

Z prowadzonego powiatowego poradnictwa specjalistycznego PCPR i pomocy dla rodzin zastępczych, usamodzielnianych wychowanków, rodzin, osób z niepełnosprawnościami i przeciwdziałania przemocy skorzystało:

w 2019 roku 1 057 osób, w roku 2018 – 675 osób, w 2017- 1 001 osób.

We wszystkich przypadkach osobom tym udzielono specjalistycznej pomocy w postaci porad pracownika socjalnego, psychologa, prawnika. Wszystkie rodziny w powiecie w kryzysach mogą korzystać więc ze wsparcia ambulatoryjnie. Jediną trudnością jest kierowanie osób w związku z sytuacji kryzysu do miejsca pobytu całodobowego, kiedy zachodzi taka potrzeba – w powiatowej infrastrukturze brak ośrodka interwencji kryzysowej.

Najmniejszym liczbowo obszarem ze względu na prowadzone sprawy powiatu jest pomoc społeczna, w tym decyzje kierujące do domów pomocy społecznej, współfinansowanie warsztatów terapii zajęciowej, zakładu aktywności zawodowej i inne.

WNIOSKI Z LAT 2017 -2019 ORAZ PROGNOZY ZMIAN OBSZARÓW SPOŁECZNYCH:

1. Przewidywane są niekorzystne zmiany w strukturze wieku ludności:
 - starzenie się społeczeństwa powiatu,
 - **zmniejszenie liczby osób w wieku produkcyjnym w ogólnej populacji ludności,**
 - wzrost współczynnika obciążenia demograficznego, zwłaszcza grupą wieku, poprodukcyjnego.
2. Systematycznie **maleje** liczba osób pozostających bez pracy w powiecie.
3. **Liczba osób, którym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wysokim Mazowieckiem udzieliło pomocy i wsparcia w latach 2017-2019 ma tendencję wzrostową.**
4. **Największe wydatki** ponoszone są w ramach zadań realizowanych z wykorzystaniem środków PFRON (na osoby, rodziny z niepełnosprawnościami) oraz koszty związane z pieczą zastępczą.
5. Z danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wynika **znaczne zwiększenie liczby wydanych orzeczeń**, a także wzrost liczby wydanych legitymacji i kart parkingowych.
6. **Otrzymywane środki** na realizację zadań w obszarze niepełnosprawności pochodzące z PFRON są niewystarczające względem potrzeb mieszkańców powiatu.
7. Rekomenduje się **poszerzenie i wzmocnienie działań** mających na celu pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji **rodzin zastępczych** niezawodowych i zawodowych oraz konieczność utworzenia rodziny specjalistycznej, rodziny o charakterze pogotowia rodzinnego podyktowana ciągle rosnącymi potrzebami w opiece nad dziećmi niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie oraz wymagającymi stałej całodobowej opieki.
8. **Infrastruktura społeczna w powiecie (poza brakiem OIK) jest wystarczająca:**
 - Dom Pomocy Społecznej (120 miejsc) zaspokaja potrzeby w całodobowej opiece nad osobami dorosłymi niepełnosprawnymi intelektualnie w powiecie,
 - Warsztaty terapii zajęciowej prowadzą zajęcia łącznie dla 95 uczestników,

- różnorodne formy pomocy osobom niepełnosprawnym możliwe są dzięki w/w placówkom, Zakładowi Aktywności Zawodowej prowadzonemu przez Fundację „Praca dla Niewidomych” Centrum Turystyczno-Rehabilitacyjne w Krzyżewie.

9. Zasadnym jest kontynuowanie:

- zatrudnienia koordynatorów pieczy zastępczej,
- działalności Lokalnego Punktu Pomocy Pokrzywdzonym Przepięstewem w Wysokiem Mazowieckiem,
- Programu wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze ODZYSKAĆ DZIECKO, skierowanego do rodziców biologicznych dzieci przebywających w pieczy,
- Projektu „Liderzy Kooperacji”, który przyczynia się do wzmocnienia współpracy międzyinstytucjonalnej.

Prezentowane wnioski oraz potrzeby społeczne pozwoliły koordynatorowi na modyfikację harmonogramu strategicznego na lata 2020-2022.

Rozdział III.

REALIZACJA I WDRAŻANIE STRATEGII NA LATA 2020-2022

2. HARMONOGRAM REALIZACJI CELÓW STRATEGII NA LATA 2020-2022				
L.p	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
CEL I. PROMOCJA ZATRUDNIENIA ORAZ AKTYWIZACJA LOKALNEGO RYNKU PRACY				
1.	Tworzenie warunków do rozwoju szkolnictwa dostosowanego do potrzeb rynku pracy.	Liczba osób bezrobotnych w powiecie.	PUP Wysokie Maz., PCPR, OPS-y, samorząd powiatu, instytucje pomocowe, szkoły, organizacje	Budżet samorządu, PUP, WUP, OPS, MRPiPS - zadania zlecone, środki pomocowe EFS, PROW, środki ngo.
2.	Tworzenie projektów i instrumentów w odpowiedzi na powiatowe potrzeby, przeciwdziałających ubóstwu i bezrobociu.	Liczba przedsięwzięć, projektów, działań edukacyjnych, społecznych skierowanych na rzecz osób bezrobotnych, ich rodzin i innych osób potrzebujących wsparcia.	instytucje ekonomiczne, LGD Brama na Podlasie	
3.	Wspieranie działań na rzecz wzrostu zatrudnienia, integracji społecznej osób bezrobotnych (młodzieży, osób o niskich kwalifikacjach).	Liczba podmiotów ekonomicznej w powiecie.		
4.	Rozwój ekonomii społecznej w powiecie.			
5.	Włączenie w kampanie dotyczące aktywizacji zawodowej i społecznej.			
6.	Współpraca instytucji, organizacji i LGD na rzecz zatrudnienia i aktywizacji społeczno-zawodowej.			

**CEL II. DOSKONALENIE SYSTEMU DZIAŁAŃ WSPOMAGAJĄCYCH
FUNKCJONOWANIE RODZIN I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ**

L.p	KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
1.	Rozwój współpracy i koordynacji działań pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie.	Liczba programów, zajęć, szkoleń	Poradnie, szkoły, PCPR,	Budżet samorządu,
2.	Zapewnienie wsparcia dla rodzin przeżywających trudności.	Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy specjalistycznej, z poradnictwa.	samorząd powiatu, instytucje pomocowe, szkoły, organizacje	PCPR, szkół, środki pomocowe- EFS,
3.	Prowadzenie zintegrowanego systemu pieczy zastępczej.	Liczba wydarzeń skierowanych do ofiar przemocy.	organizacje pozarządowe i kościelne, instytucje ekonomiczne	EFRR, PROW, rządowe, środki
4.	Szkolenie rodzin zastępczych i kandydatów na pełnienie funkcji różnych form rodzinnej opieki zastępczej.	Działający w roku 2022 OIK	instytucje społecznej, LGD Brama na Podlasie, rodziny zastępcze,	ngo, środki zewnętrzne, w tym LGD
5.	Wspieranie usamodzielnianych wychowanków opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze.		koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, zespoły interdyscyplinarne	
6.	Realizacja systemu pomocy psychologiczno – pedagogicznej, socjalnej i prawnej rodzinie, w tym ofiarom przemocy.			
7.	Organizowanie działań promujących zdrowy styl życia, zapobieganie uzależnieniom, radzenie z agresją i stresem.			
8.	Wspieranie działań wolontariuszki.			
9.	Utworzenie i prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej.			

CEL III. ROZWIJANIE USŁUG I SYSTEMU WSPARCIA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

L-p	KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
1.	Promowanie aktywnego stylu życia osób starszych, pomocy sąsiedzkiej w środowisku lokalnym oraz wspieranie organizowania grup samopomocowych.	Liczba programów, projektów, wydarzeń profilaktycznych, edukacyjnych skierowanych do osób chorych, starszych, niepełnosprawnych.	Ośrodki zdrowia, sportu i kultury, ngo, grupy nieformalne, zespoły, poradnie, PCPR, samorząd powiatu, instytucje pomocowe, szkoły, organizacje pozarządowe i kościelne, instytucje ekonomii społecznej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, DPS w Kozarzach, Środowiskowe Domy Samopomocy, ZAZ	Budżet samorządu, PUP, PFRON, MRPiPS - zadania zlecone, środki pomocowe EFS, PROW, środki ngo.
2.	Doskonalenie systemu informowania o możliwościach uzyskania pomocy.	Utrzymanie standardów w domu pomocy społecznej na terenie powiatu z uwzględnieniem poprawy (modernizacji) technicznej infrastruktury.		
3.	Zwiększenie dostępności w zakresie rehabilitacji leczniczej, społecznej i zawodowej.			
4.	Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.			
5.	Wspieranie instytucji i stowarzyszeń działających w obszarze niepełnosprawności.			
6.	Rozwój Warsztatów Terapii Zajęciowej, Środowiskowych Domów Samopomocy, ZAZ-u.			
7.	Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych.			

9.	Ułatwienie dostępności do sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów ortopedycznych.			
CEL IV. DOSKONALENIE FORM WSPÓŁPRACY LOKALNYCH INSTYTUCJI I ORGANIZACJI				
L.p	KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
1.	Rozwijanie i udoskonalanie pracy i metod oddziaływań przez instytucje i organizacje.	Liczba funkcjonujących organizacji, instytucji, grup nieformalnych	Szkoły, biblioteki, świetlice, ośrodki sportu i kultury, ngo, grupy	Budżet samorządu powiatu,
2.	Wdrażanie modelu przepływu informacji między podmiotami działającymi w sferze pomocy społecznej z uwzględnieniem organizacji pozarządowych.	Liczba inicjatyw, wydarzeń, usług i działań realizowanych na rzecz społeczności.	nieformalne, zespoły ośrodki zdrowia, poradnie, PCPR, samorząd powiatu,	województwa, środki pomocowe- EFS, EFRR, PROW,
3.	Tworzenie i aktualizowanie programu współpracy z organizacjami pozarządowymi.		instytucje pomocowe, szkoły, organizacje pozarządowe i	rządowe, środki ngo
4.	Stały monitoring i ocena zasobów pomocy społecznej w powiecie.		kościelne, instytucje ekonomii społecznej, Warsztaty Terapii	
5.	Realizacja przedsięwzięć kulturalnych o znaczeniu lokalnym i regionalnym, m.in. organizacja cyklicznych imprez, warsztatów rękodzieła, kulinarnych.		Zajęciowej, DPS w Kozarzach, Środowiskowe Domy Samopomocy, itp	
6.	Wsparcie grup nieformalnych, ngo, twórców i zespołów ludowych na terenie powiatu.			

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wysokomazowieckim do roku 2025 jest dokumentem długofalowym. Zakłada realizację wytyczonych celów z możliwością wprowadzenia niezbędnych zmian wynikających z aktualnej sytuacji ekonomicznej i społecznej w kolejnych latach. Należy liczyć się również z koniecznością podejmowania innowacyjnych, wynikających z potrzeb przedsięwzięć modyfikujących ustalony model działań.

Strategia ma charakter otwarty, co oznacza, że w czasie obowiązywania jej zapisów poszczególne elementy i działania mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowywane do aktualnie panującej sytuacji społecznej. Zapisy dokumentu będą również kierunkami starań o pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie działalności poszczególnych jednostek.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Dorota Łapiak